

คูลาริง

สมัยที่ยังไม่มีเงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน ก็มีการใช้สิ่งของต่าง ๆ แลกเปลี่ยนกันแทน แต่ท่านทราบหรือไม่ว่า นอกจากสิ่งของแล้ว ยังมีการใช้ของมีค่าอื่น ๆ อีกด้วย ระบบการแลกเปลี่ยนของมีค่านี้ เรียกว่า คูลาริง (kula ring) ซึ่งคณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์มานุษยวิทยา ของสำนักงานราชบัณฑิตยสภา อธิบายไว้ดังนี้

คูลาริง (kula ring) เป็นระบบการแลกเปลี่ยนของมีค่าซึ่งเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของคนในหมู่เกาะโทรบรีแอนด์ (Trobriand) ทางทิศตะวันออกเฉียงของประเทศปาปัวนิวกินีในปัจจุบัน โดยใช้สร้อยคอเปลือกหอยสีเคงและกำไลแขนเปลือกหอยสีขาวเป็นสื่อเชิงสัญลักษณ์

เมื่อ ค.ศ. ๑๙๒๒ โบรมิสลาฟ มาลินอฟสกี (Bronislaw Malinowski) ได้พบว่า ระบบการแลกเปลี่ยนของมีค่าที่ปฏิบัติกันในหมู่เกาะโทรบรีแอนด์นี้เกิดขึ้นใน ๒ ทิศทางสวนกัน กล่าวคือ การแลกเปลี่ยนสร้อยคอเปลือกหอยสีเคง ที่เรียกว่า ซูลาวา (soulava) เวียนตามหมู่เกาะต่าง ๆ ไปตามเข็มนาฬิกา ในขณะที่เดียวกันก็มีการแลกเปลี่ยนกำไลแขนเปลือกหอยสีขาว ที่เรียกว่า มวาลิ (Mwali) เวียนไปในทิศสวนเข็มนาฬิกา เกิดเป็นระบบที่เรียกว่า คูลาริง

หากมองอย่างผิวเผิน ระบบการแลกเปลี่ยนคูลาริงนี้อาจเห็นเป็นเพียงการแลกเปลี่ยนเชิงสัญลักษณ์หรือพิธีกรรม แต่แท้จริงแล้วกระบวนการที่ตามมามีหลากหลาย อาทิ การแลกเปลี่ยนผลผลิตระหว่างเกาะที่มีระบบนิเวศต่างกัน การสร้างมิตรภาพ และการสร้างพันธมิตรทางการเมือง นอกจากนี้ระบบการแลกเปลี่ยนคูลาริงยังทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างคนในหมู่เกาะซึ่งทำให้ได้เรียนรู้ประเพณี ธรรมเนียมปฏิบัติของเกาะเพื่อนบ้านด้วย

นักมานุษยวิทยาชี้ให้เห็นว่า การแลกเปลี่ยนแบบคูลาริงเป็นการแลกเปลี่ยนแบบสมดุล (balanced reciprocity) ที่แตกต่างจากระบบการแลกเปลี่ยนที่เป็นไปตามกลไกของมูลค่าสินค้าเป็นสำคัญในประเทศตะวันตก ปัจจุบันแนวความคิดเรื่องแบบแผนการแลกเปลี่ยนแบบสมดุลนี้ยังใช้กันในการศึกษาองค์กรที่ดำเนินการในลักษณะระบบอุปถัมภ์ด้วย.

อารยา กิรมงคลจิต